

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE

INKLUSIONS STRATEGI BØRNE- OG UNGEOMRÅDET

Indhold

Forord	3
Del af fællesskabet	4
Definition af inklusion	9
Fra specialsystem til almensystemet	11
Konkrete indsatser og handlingsplaner	14

Forord

I Lyngby-Taarbæk Kommune tager vi inklusionen alvorligt! Færre børn skal udskilles, for vi ved, at de får svært ved at vende tilbage til almentsystemet og i sidste ende få en ungdomsuddannelse.

Derfor holder vi fast ved, at skoler og andre institutioner skal bevare ansvaret for alle de børn, de har fået ansvaret for. Der findes ikke et andet sted, hvor børnene kan få det bedre og lære mere.

Et barn i vanskeligheder skal have hjælp. Den hjælp skal komme så tidligt som muligt, den skal være helhedsorienteret og gå på tværs af kommunens organisation. Den skal også tage udgangspunkt i barnets egne ressourcer.

Vi arbejder ud fra de fem opmærksomhedspunkter i barnets reform, altså kontinuitet, personlig udfoldelse, skolegang, sundhed og forberedelse til voksenlivet.

Det betyder for eksempel, at vi ikke skelner mellem, om det er en psykolog, en talehørelærer, en socialrådgiver eller en helt fjerde ekspert, der skal hjælpe barnet til at klare hverdagen og lære noget. De har alle den samme inklusionsstrategi at arbejde efter. Det er den vi præsenterer her – og det er også den, alle lærere og pædagoger skal arbejde efter.

Konkret udmøntes kommunens bestræbelser i initiativer som SAL (systemisk analyse af læringsmiljøer) og BUT (Børn og Unge på Tværs) samt i konkrete handleplaner for skole- og dagtilbudsområderne. Disse handleplaner revideres løbende, bl.a. fordi vi har brug for at tænke endnu mere på tværs.

Søren P. Rasmussen
Borgmester

En del af fællesskabet

Overordnet handler inklusion om at blive medregnet og indbefattet af fællesskabet - at omfatte det hele.

Her forstået som ønsket om at indbefatte det hele barn.

I modsætning til inklusion står eksklusion, som dels handler om at holde nogen ude, som allerede er udenfor, dels at støde nogen ud, som har været indenfor. Social Forsknings Instituttet (SFI) definerer børn som ekskluderede, hvis de er marginaliserede på tre eller flere af i alt otte velfærdsdomæner: Materiel velfærd, boligforhold, mobilitet og lokalområder, helbred og sikkerhed, dagpasning og uddannelse, sociale relationer, adfærd og livsstil, fritid og

medborgerskab og subjektiv trivsel (SFI, "Børn og unge i Danmark - velfærd og trivsel", 2010).

Barnets Reform

I forlængelse heraf har Folketinget fulgt op med Barnets Reform og understreget, at kommunen i forhold til sårbare børn og

unge skal: "sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, bl.a. ved at understøtte barnets eller den unges familiemæssige relationer og øvrige netværk". Og at: "Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold."

Anbringelsesreformen fra 2006

satte fokus på børn i risiko for at blive socialt ekskluderede og marginaliseret og påpegede, at "Normalsystemet dækker den generelle forebyggende indsats over for alle børn i daginstitutioner, skoler, klubber mv."

Det betyder, at den hjælp der gives til udsatte børn skal tænke i inklusion i nærmiljø og fastholdelse af nære relationer og familiære relationer.

Der har i de seneste år været en stigende tendens til at ekskludere børn og unge fra almenområdet - især i skolesammenhænge. Skolernes rejsehold nedsat af Undervisningsministeriet har konkluderet at: "Mere end hver 20. elev er i dag taget ud af den almindelige undervisning for at blive undervist på specialskoler, i specialklasser eller på et opholdssted."

Andelen af disse elever er stærkt stigende. I Lyngby-Taarbæk Kommune udskilles i 2011 4,6% af eleverne i folkeskolen og knap 1% af børnene i dagtilbuddene. Herudover er ca. 80 børn og unge anbragt udenfor hjemmet, svarende til 0,7%.

Udskillelsen af eleverne betyder en niveaudeling, dvs. en deling mellem elever i en almindelig skole, og elever i specialiserede tilbud. Ifølge skolernes rejsehold betyder delingen, at elever med særlige behov kun modtager undervisning sammen med an-

dre elever med særlige behov, jf. Anvendt Kommunal Forskning's Rapport december 2009, Jill Mehlbye, "Specialundervisningens effekt - elevernes uddannelsesforløb efter folkeskolen". Konsekvensen er, at en del af eleverne klarer sig dårligere både fagligt og socialt, end de ellers ville have gjort, hvilket forringer deres muligheder efter folkeskolen. Færre end 17% af eleverne i specialskoler starter efterfølgende på en ungdomsuddannelse.

Færre end 17% af eleverne i specialskoler starter efterfølgende på en ungdomsuddannelse.

Børn og unge, der anbringes udenfor hjemmet på grund af omsorgssvigt eller andre sociale problemer, klarer sig langt dårligere i skolen end andre børn og får sjældent anden uddannelse end folkeskolen. En undersøgelse fra Anvendt Kommunal Forskning (AKF) fra 2009 viser, at

kun 7% af de anbragte børn ender med en studentereksamen, mens tallet for alle landets unge er 32%. 66% af de anbragte børn og unge får aldrig anden uddannelse end folkeskolen.

Det markante efterslæb i uddannelse for anbragte børn skyldes ifølge forskerne ikke bare, at disse børn og unge har en turbulent og vanskelig opvækst bag sig, men også at der mangler fokus på deres uddannelse, når først de er anbragt. Der er derfor behov for et stærkt fokus på uddannelse og skolegang, når børn og unge anbringes, hvis denne udvikling skal vendes.

Samtidig svækkes den almindelige folkeskole. Uden specialpædagogiske lærerkompetencer på skolen (de er på specialskolerne) mangler skolerne kompetencer til det forebyggende arbejde og til at identificere de særlige behov i tide og tilrettelægge en målrettet undervisning. I stedet

skal ekspertisen hentes udefra - ofte med lange ventetider til stor frustration for mange skoler, elever og forældre.

Endelig er undervisningstilbuddene til de udskilte elever meget dyre. De trækker derfor store ressourcer ud af folkeskolens almindelige undervisning.

Eksklusion i det omfang der er i øjeblikket er således både dårligt for børnene og for økonomien på almenområdet, der på længere sigt vil påvirke alle børn i skoler og dagtilbud.

Når denne tendens til eskalering af eksklusion skal ophøre og børn og unge skal inkluderes i kommunens tilbud inden for almenområdet, vil det være centralt at vedtage en inklusionsstrategi, der fastslår niveauet for inklusion

Nærværende strategi sætter en overordnet fælles ramme for og definition af, hvad der på Børne- og Ungeområdet i Lyngby-Taarbæk Kommune forstås med begrebet inklusion - altså hvor omfattende skal vores inklusion være.

Det er en afgørende forudsætning for at skabe en øget inklusion, at der er enighed og opbakning til definitionen af inklusion og en fælles forståelse af, hvad kommunen ønsker at opnå med denne inklusion. Samtidig vil et centralt element være - hvordan der arbejdes med inklusion.

Formuleringen af strategien, tager dels afsæt i specialtilbudsudvalget på skoleområdet drøftelser om ny strategi for inklusion i Lyngby-Taarbæk Kommune med henblik på dels at skabe en fælles værdi omkring inklusion, dels at skabe forudsætninger og udgangspunkter for øget inklusion og hermed færre specialtilbudspladser. På dagtilbudsområdet har der været tilsvarende drøftelser med afsæt i PA consults analyse af indsatsen overfor børn med særlige behov fra sommeren 2010. Endelig danner Børne- og Ungdomsudvalgets drøftelser på temamødet om inklusion den 28. marts 2011 baggrund for fastlæggelse af strategien.

Definition af inklusion

Ønsket om inklusion tager afsæt i Salamanca-erklæringen, som blev vedtaget i 1995, og som fastslår alle børns ret til uddannelse, og skolers, daginstitutioners og klubbers pligt til at anvende en pædagogik, som også kan imødekomme alle børn.

Visionen er at skabe en skole, daginstitution eller klub, der er så inkluderende, at så mange børn som muligt kan være en del af det almindelige fællesskab og udvikle sig der. Midlet er at trække de ressourcer, som børn med særlige behov har brug for, ind i de almene tilbud - i stedet for at trække barnet derhen, hvor ressourcerne er.

I den forbindelse er det vigtigt at:

- Have fokus på børnenes relationer
- Se at ethvert barn har unikke egenskaber, evner, interesser og læringsbehov
- Arbejde tværfagligt og trække specialisters viden ind i den normale skole, daginstitution eller klub
- Have fokus på egen praksis og se, hvilke barrierer der kan være for, at alle børn kan blive en del af fællesskabet

Lyngby-Taarbæks definition af inklusion tager udgangspunkt i forskning og evidens på området.

Det overordnede mål er, at mindske antallet af ekskluderede elever i skolen og reducere den andel af ressourcerne der anvendes til specialtilbud.

Målet med den nye definition er et ønske om:

- At flere børn oplever sig som en del af fællesskabet
- At flere børn trives bedre
- At flere børn lærer mere både i uformelle og formelle sammenhænge
- At de professionelle fortsat udvikler deres professionelle praksis i forhold til de aktuelle børn og deres forudsætninger
- At børn ikke reduceres til deres vanskelighed
- At det bliver muligt at se det almindelige i det særlige.

I LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE DEFINERES INKLUSION SOM:

Alle børn og unge skal ses og værdsættes som unikke personer og sikres ret til faglig, personlig og social udvikling i et ligeværdigt, socialt fællesskab.

Barnet skal føle sig som aktør i sit eget liv og opleve at kunne bidrage til og være værdifuld i fællesskabet.

Inklusion er en dynamisk og vedvarende proces. Alle tilbud på børne- og ungeområdet skal skabe mulighed for tilstedeværelse, oplevelse af fællesskab, aktiv deltagelse og et optimalt læringsmæssigt udbytte for alle børn. I denne proces skal der tages særligt hensyn til de børn, som er i farezonen for eksklusion.

Fra specialsystem til almensystemet

Den nye definition indebærer ændrede tilgange og nye handlinger, således:

- At barnet deltager i de fælles læringsmiljøer
- At der er et perspektivskifte fra individ til system
- At der er fokus på befordrende læringsmiljøer, som inkluderer og imødekommer alles behov
- At der er et almenpædagogisk ansvar. Kompetencer fra både almen - og specialområdet bringes i spil for at muliggøre størst mulig grad af inklusion

Definitionen betyder således, at fokus skifter fra specialområdet til almensystemet. Konkret vil det betyde, at færre børn flyttes til specialsystemet og at flere børn forbliver i almensystemet. Samtidig anerkendes det, at ikke alle børn kan rummes i almensystemet. Der vil derfor fortsat være specialtilbud til børn med helt særlige behov.

Ændret visitationsgrundlag

Flere børn, der tidligere ville være henvist til et specialtilbud, bliver i almensystemet. I fremtiden vil en given diagnose ikke automatisk udløse et specialtilbud, men indebære, at barnet under hensyntagen til barnets reelle behov og udviklingspotentiale som udgangspunkt inkluderes mest hensigtsmæssigt i almensystemet.

Den primære opgave er en inkluderende indsats i dagtilbud, skoler og klubber for at understøtte børns læring og udvikling af positiv identitet og selvværd.

En ny måde at møde barnet på

Børn udvikler deres selvbillede i forhold til, hvordan de mødes i de relationer, de indgår i. Derfor er en anerkendende tilgang medvirkende til en mere hensigtsmæssig og positiv udvikling, både af barnets kompetencer og relationen til den professionelle.

Dette er afgørende for børns udviklingsmuligheder, da børn ikke kan udvikle sig positivt, hvis omgivelserne har negative forventninger til dem.

Et tværfagligt samarbejde, der sigter på at skabe nye handlemuligheder og udviklingsmuligheder i børnenes miljø, kan

understøtte udviklingen af en inkluderende praksis. Her er det vigtigt, at alle professionelle fastholder, at det individuelle perspektiv udvides med andre perspektiver. Sagt på en anden måde betyder det, at inklusion fordrer et afgørende skift fra et individorienteret syn til et relationsorienteret syn på børn.

Reelle forandringer vil kunne bryde uhensigtsmæssige handlemønstre og i stedet muliggøre en større grad af inklusion¹.

Det indebærer:

- At dagtilbud, skoler og klubber i Lyngby-Taarbæk Kommune ikke fokuserer på en given funktionsnedsættelse, men i stedet aktivt understøtter forandringer i kultur, handling og organisering, der er nødvendige for at kunne inkludere børn og unge
- At konkret opbakning fra forvaltning og politikere er en nødvendig forudsætning for at implementere inklusion på hele børne- og ungeområdet

- At forældregruppen anerkender, at inklusion har betydning for udvikling af sammenhængskraft i samfundet. Ved at øge inklusionen gives alle børn mulighed for at møde en større variation af børn - også børn i andre vilkår end dem selv. Ligeledes viser forskning, at inklusion og øget kompetence til at arbejde i et felt med større variation i børns kompetencer, øger niveauet i alle elevers færdigheder og kompetencer. Det vil sige, at de dygtigste bliver dygtigere, og de svageste profiterer fagligt af at forblive i gruppen i stedet for at udskilles til et mere homogent specialtilbud¹

1. Professor Susan Tetler, 2002

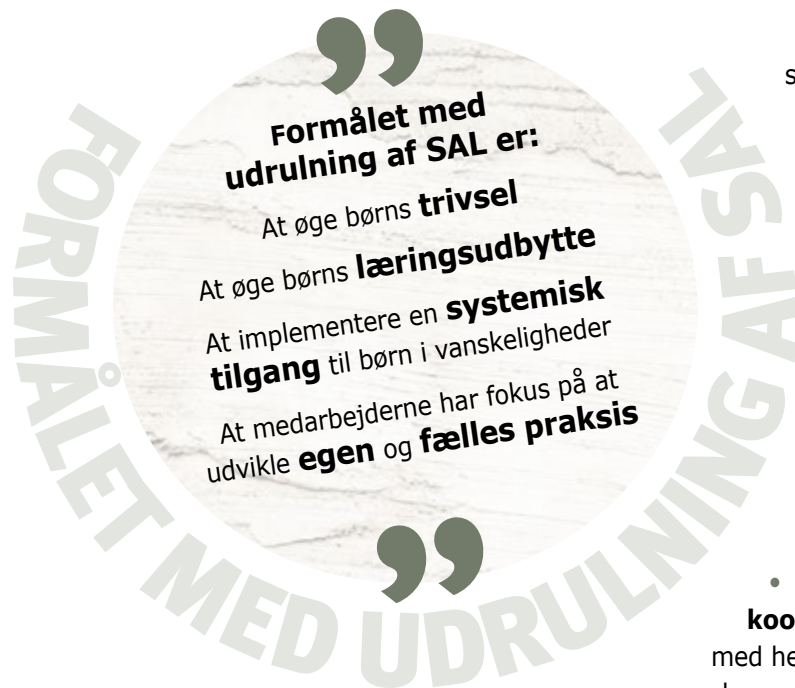
Konkrete indsatser og handlingsplaner

Skal praksis ændres således, at børn og unge i Lyngby-Taarbæk Kommune i fremtiden i højere grad, end det er tilfældet i dag, oplever sig inkluderet, er det vigtigt, at der udstikkes en klar og fælles udviklingsvej for børne- og ungesektoren i Lyngby-Taarbæk Kommune.

På børne- og ungeområdet har Lyngby-Taarbæk Kommune gennem en længere periode arbejdet hen i mod en fælles og mere inkluderende indsats.

Det er først og fremmest sket gennem udrulning af SAL (Systemisk analyse af læringsmiljøer) på skoleområdet, som nu også udrulles på dagtilbuds- og klubområdet.

Med SAL får alle professionelle i kommunens skoler, dagtilbud og klubber en fælles pædagogisk tilgang og et fælles sprog.

Derudover har børne- og ungeområdet implementeret en fælles organisation - Børn og Unge på Tværs (BUT) - som skal

sikre en tidlig sammenhængende indsats for udsatte børn og unge, således som det er forudsat i Barnets Reform.

Formålet med denne organisation er:

- **Tidlig opsporing** af udsatte børn og unge
- **Samarbejde og koordinering** af indsatsen med henblik på at styrke sammenhæng og kontinuitet omkring det enkelte barn/den enkelte unge og familien
- **Styrkelse af** den generelt forebyggende indsats med henblik på at forebygge mistrivsel hos børn og unge og på at skabe nogle rammer, som kan inkludere de børn og unge, som er udsatte

Med afsæt i inklusionsstrategien og definitionen af inklusion er der udarbejdet konkrete handleplaner for skole- og dagtilbudsområderne, der i tråd med strategiens anbefalinger vil betyde:

- **Færre pladser og børn** i specialsystemet
- **Flere børn**, der tidligere ville være henvist til specialtilbud, forbliver i alment systemet, fordi alment systemet i fremtiden kvalificeres til at tage hånd om børn med særlige behov gennem øget ressource tilførelse, større sammenhæng og samarbejde samt kompetenceudvikling af medarbejderne
- At diagnoser ikke automatisk udløser et specialtilbud, men at barnet med hensyntagen til reelle behov og udviklingspotentialer inkluderes i alment systemet mest muligt

Strategien evalueres i 2014, med henblik på eventuel fastsættelse af nye mål for inklusion.

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE

Lyngby-Taarbæk Kommune
Center for Uddannelse og Pædagogik
Rådhuset
Lyngby Torv 17
2800 Kongens Lyngby
Tlf. 45 97 30 00
uddannelsepaedagogik@ltk.dk
www.ltk.dk

Oktober 2013